

УДК: 637.5:338.439.4

Станько В.Ю., ст. викладач[©]

Львівський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА В РЕГІОНІ

Подано дані про рівень задоволення споживчих потреб м'ясі для регіону. Запропоновано перспективи розвитку м'ясного скотарства в підприємствах Львівської області.

Ключові слова: м'ясне скотарство, підприємство, перспектива, розвиток, сільське господарство, регіон.

Постановка проблеми. Головними завданням сучасного етапу розвитку галузі м'ясного скотарства є стабілізація і подальше нарощування обсягів виробництва продукції, а на цій основі – послаблення залежності країни від імпорту м'яса, зокрема сумнівної якості, оптимізація споживання продуктів харчування тваринного походження з розрахунку на душу населення, створення сприятливих організаційно-економічних умов для ефективної роботи сільськогосподарських товаровиробників, покращення соціальної сфери села. Тому розвиток підприємств м'ясного скотарства повинен стати одним з пріоритетних напрямів державної економічної політики. Його доцільно зорієнтувати на одержання позитивних кінцевих результатів діяльності. Проте слід визнати, що незважаючи на вирішальну роль м'ясопродуктового підкомплексу у забезпеченні національної безпеки країни, темпи його економічного розвитку останніми роками є недостатніми, а потенційні можливості використовуються неповною мірою, що гальмує вирішення існуючих нині соціально-економічних і організаційно-технологічних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Свідченням важливості вивчення зазначеної проблеми є велика кількість досліджень. Розроблення теоретично-методичних і прикладних проблем з розвитку м'ясного скотарства, підвищення його конкурентоспроможності та ефективності значний внесок зробили такі вчені й науковці, як В. І. Бойко, П. С. Березівський, О. А. Бугуцький, В. В. Зіновчук, В. Н. Зимовець, М. В. Зубець, М. П. Коржинський, М. Й. Мостенська, Г. А. Нагорна, П. Т. Саблук, О. М. Шпичак, В. В. Юрчишин та інші. Слід відзначити високий рівень наукових розробок з теорії і практики ведення галузі. Нині дослідження проблем перспективного розвитку м'ясного скотарства мають дещо розрізнений характер, недостатньо висвітлені технологічні, технічні, економічні аспекти та інші проблеми виробництва м'яса.

Постановка завдання. Метою статті є з'ясування перспектив розвитку м'ясного скотарства в сільськогосподарських підприємствах Львівської області.

Результати досліджень. Важливим напрямом підвищення добробуту населення є забезпечення раціональних норм споживання основних продуктів харчування, серед яких чільне місце належить наявності в раціоні необхідної кількості м'яса та м'ясних виробів. М'ясо та інші продукти харчування належать до цінних ресурсів людської спільноти, оскільки задовольняють життєво необхідні потреби населення, без його існування не можливе. Ось чому стан підприємств м'ясного скотарства, які виробляють продукти харчування, їх продуктивність і ефективність функціонування є нині одним з головних оціночних критеріїв розвитку. Зважаючи на виняткове значення і незмінність продуктів харчування, їх наявний обсяг та асортимент – це не лише індикатори вирішення продовольчої проблеми, ай наріжні камені, на яких ґрунтується національна безпека держави. Отже, наскільки потреби власного народу у високоякісних і високобілкових продуктах харчування задовольняються вітчизняним АПК, такою ж мірою гарантується і національна безпека держави.

Основними стримуючими чинниками додержання рекомендованих норм споживання яловичини та телятини є цінова ситуація на ринку продукції тваринного походження та низька купівельна спроможність населення, яке в даному випадку надає перевагу у купівлі продукції рослинного походження. Як свідчать дані, спостерігається досить високий рівень споживання хлібопродуктів, круп'яних і макаронних виробів.

Особливе значення у забезпеченні країни продовольством має задоволення потреб населення у продуктах тваринного походження, серед яких провідне місце належить підприємствам м'ясного скотарства.

Проведені розрахунки показали, що рівень задоволення споживчих потреб населення Львівської області в яловичині і телятині не відповідає нормативним показникам Рівень задоволення споживчих потреб населення Львівської області м'ясом яловичини на перспективу в рік за рахунок внутрішнього виробництва подано у табл. 1.

Аналізуючи показники прогнозу виробництва яловичини і телятини, можна відзначити, що для забезпечення населення Львівської області м'ясом до мінімальної норми споживання, необхідно збільшити його обсяги на 35,1 тис. тонн, а до рівня раціональних норм споживання – на 57,2 тис. тонн. Передбачаємо, що найбільшими виробниками яловичини і телятини стануть особисті селянські господарства Самбірського, Сколівського та Турківського районів.

Сучасний етап розвитку виробничих відносин у м'ясному скотарстві вимагає розробки дійових механізмів і підходів, які б дали змогу підвищити ефективність виробництва, створити сприятливі інвестиційні умови, забезпечити конкурентоспроможність на споживчому ринку.

Таблиця 1

Рівень задоволення споживчих потреб населення Львівської області м'ясом яловичини на перспективу в рік за рахунок внутрішнього виробництва, ц

Райони	Кількіс. нас-ння осіб (2011р.)	Потреба у виробництві м'яса ВРХ на рік визначена на основі		Фактично вироблено забійною масою у 2011 році, ц	Рівень задоволення нормативних потреб, ц	
		Мінімальних норм споживання ¹ (16,0кг)	Раціональних норм споживання ² (24,7кг)		відносно мінімальних норм споживання	відносно рівня раціональних норм споживання
Всього по області	2540900	406544	627602	55563	-350981	-572039
Бродівський	60200	9632	14869	3390	-6242	-11479
Буський	46400	7424	11461	2729	-4695	-8732
Городоцький	69300	11088	17117	2202	-8886	-14915
Дрогобицький	45000	7200	11115	2085	-5115	-9030
Жидачівський	71100	11376	17562	4388	-6988	-13174
Жовківський	109300	17488	26997	3190	-14298	23807
Золочівський	76000	12160	18772	1966	-10194	-16806
Кам'янка-Бузький	57400	9184	14178	2162	-7022	-12006
Миколаївський	63300	10128	15635	1663	-8465	-13972
Мостиський	57400	9184	14178	1994	-7190	-12184
Перемишлянськ	40100	6416	9664	3724	-2692	-5940
Пустомитівський	112900	18064	27886	2340	-15724	-25546
Радехівський	48600	7776	12004	3351	-4425	-8653
Самбірський	69500	11120	17166	3661	-7459	-13505
Сколівський	47400	7584	11708	1543	-6041	-10165
Сокальський	93600	14976	23119	5257	-9719	-17862
Старосамбірськ	78400	11968	19365	2653	-9315	-16712
Стрийський	62100	9936	15339	1689	-8247	-13650
Турківський	50300	8048	12424	2773	-5275	-9651
Яворівський	123600	19776	30529	2547	-17229	-27982
Міста обласного значення	1159000	185440	286273	256	-185184	-286017

* **розрахунково** 1. За термінологією МОЗ України «Орієнтовний набір основної продовольчої сировини і харчових продуктів для забезпечення у середньому на душу населення на 2005-2015 роки». 2. Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2000 № 658 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення»

Джерело: власні дослідження

Прогнозні розрахунки свідчать, що збільшення поголів'я великої рогатої худоби у сільськогосподарських підприємствах Львівщини можливе на 26,1% порівняно з 2011 р. Валове виробництво приросту живої маси зросте на 25%, а продуктивність тварин (середньодобові прирости) – на 18,7%. Виробництво яловичини і телятини в сільськогосподарських підприємствах Львівської області становитиме 79240 центнерів (табл. 2).

Таблиця 2

Перспективні показники розвитку м'ясного скотарства в сільськогосподарських підприємствах Львівської області, 2020 р.

Район	Поголів'я, голів			Виробництво м'яса (у забійній вазі), ц		
	2011 р.	2020р.	2020 р. до 2011 р., +/-	2011р.	2020р.	2020 р. до 2011 р., +/-
Всього в області	24158	30443	6285	63327	79240	15913
Бродівський	3919	4898	979	7663	9578	1915
Буський	188	254	66	109	147	38
Городоцький	581	755	174	1690	2197	507
Дрогобицький	1903	2378	475	1236	1545	309
Жидачівський	2264	2830	566	22922	28652	5730
Жовківський	2424	3031	607	2615	3268	653
Золочівський	1293	1680	387	1424	1851	427
Кам'янка-Бузький	276	372	96	1572	1965	393
Миколаївський	298	402	104	165	222	57
Мостиський	354	460	106	90	121	31
Перемишлянський	121	163	42	1118	1397	279
Пустомитівський	1166	1457	291	1275	1593	318
Радехівський	1843	2303	460	2147	2683	536
Самбірський	2193	2741	548	12516	15645	3729
Сколівський	-	-	-	-	-	-
Сокальський	4374	5467	1093	6164	7705	1541
Старосамбірський	199	268	69	70	94	24
Стрийський	432	561	129	203	263	60
Турківський	-	-	-	-	-	-
Яворівський	310	403	93	242	314	72

Джерело: власні дослідження.

Оскільки м'ясне скотарство в сільськогосподарських підприємствах Львівської області найбільш розвинуте в поліських районах, де є достатня кількості природних пасовищ, що дає можливість випасати м'ясну худобу з ранньої весни до пізньої осені і одержувати значну кількість дешевої яловичини з мінімальними затратами кормів, людської праці та енергоносіїв, то рахунок збільшення поголів'я тварин у всіх категоріях господарств, валове виробництво живої маси яловичини і телятини у 2020 році досягне 71,8 тис. тонн. Крім цього, 88,9% загального виробництва яловичини і телятини припадатиме на господарства населення Львівщини (табл. 3).

Таблиця 3

Стан та перспективи розвитку м'ясного скотарства Львівщини на 2020 рік

Показник	поголів'я ВРХ, тис. гол.		середньодобовий приріст на голову, г		Валове виробництво, тис. тонн	
	2011 р.	2020 р.	2011 р.	2020 р.	2011 р.	2020 р.
Усі категорії підп-ств	237,6	307,8	530	605	55,5	71,8
у т. ч. с.-г. підприємства	24,2	30,4	510	620	6,3	7,9
господарства населення	213,4	277,4	575	690	49,2	63,9
Частка господарств населення, %	89,8	90,1	-	-	88,6	88,9

Джерело: власні дослідження.

Висновки. Досягнення запланованих стратегічних цілей у сфері розвитку форм господарювання та інтеграції підприємств м'ясного скотарства можна здійснити шляхом формування виробничих структур, які за своєю організаційною формою і розміром відповідають аналогам світового ведення сільського господарства: сільськогосподарські підприємства – американській, фермерські господарства – європейській, особисті селянські господарства, господарства населення – японській та китайській організаційним формам. Їх пропорції й розміри формуватимуться залежно від спеціалізації регіонів і місцевих умов, наявності трудових ресурсів, кваліфікованих кадрів, місцевих традицій тощо на основі створення рівних економічних умов розвитку для усіх форм господарювання, забезпечення прибуткового ведення виробництва, спроможного розвиватися на принципах розширеного відтворення.

Література

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [Присяжнюк М.В., Зубець М.В., Саблук П.Т. та ін.]; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Березівський П.С. Стратегічні пріоритети розвитку м'ясного скотарства / П.С.Березівський // Сталій розвиток економіки. – 2011. – №6. – С.165-169.
3. Дзіцюк В.В. Сучасний стан і перспективи м'ясного скотарства України / В.В.Дзіцюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroua.net/animals/catalog/ag-1/a-3/info/aig-7>.
4. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2011 рік. Статистичний бюлетень / [відп. за вип. О.М. Прокопенко] - Київ: Державна служба статистики України. – 2012. – 89 с.
5. Сільське господарство Львівщини. Статистичний збірник. / [за ред. С.О. Матковського] – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2012. – 173 с.
6. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 182 с.

Рецензент – д.е.н., професор Шулський М.Г.